

ze skutkiem!

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Adres: Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
Wojskowy Instytut Polityczny
87-100 Ustronie Morskie, ul. Podmiejska 95, tel. 71 72 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

MEMORIAŁ

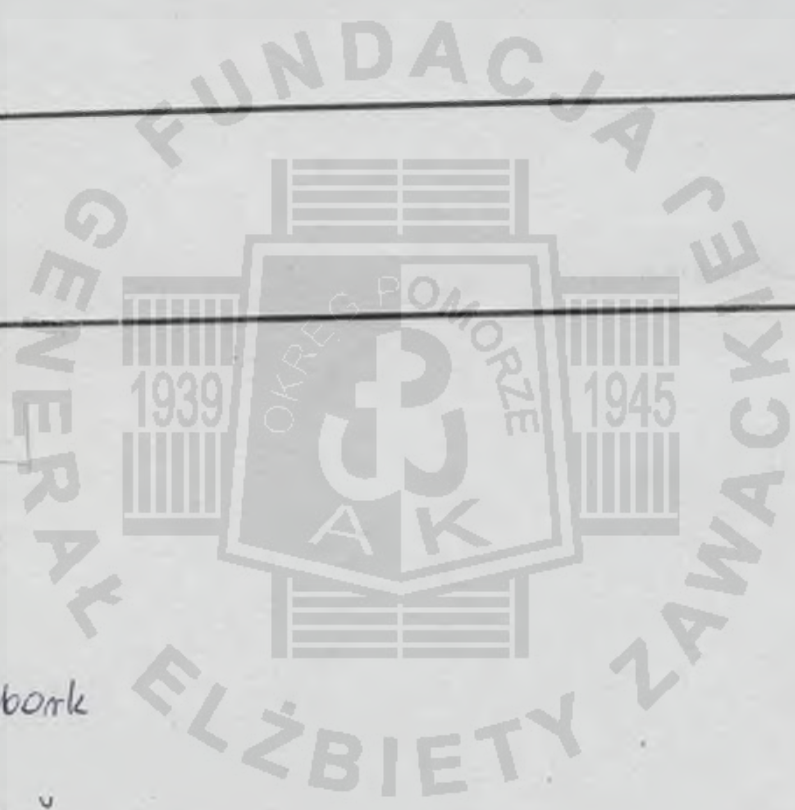
General Marii Wittek

1 zdj. grupowe 4 mund.

_____

_____

LOPOLE

adres: 46-200 Kluczbork

woj. opolskie

AK Lwów

LWP

napisać!

Sierż.

KONICKA CZESŁAWA

zaim. SPITTAL

1 1466/WS

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — KONICKA Czesława
zau. Spittal

I/1. Relacja ✓ k. 4 s. 1-7

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne ...

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie brak

I₁ Relacja

- Relacja własna, Kłuzbark 1974, mps, rkps, oryg., k. 2, s. 1-3
- Schemat relacji o wojennej służbie kobiet-żołnierzy w I₁II Armii WP w latach 1939-1945, 1998, mps, rkps, oryg., k. 2, s. 4-7

1466/ WSK
I/1/1
Czesława Spittal z d.Konioka
zam.Kluczbork ul

skrac

R e l a c j a

Urodziłam się 22 stycznia 1921 r. w Czortkowie.

Ojciec Piotr, matka Franciszka z d.Bowczuk. Jestem pochodzenia chłopskiego. Szkołę podstawową ukończyłam w 1934 r., dalsze kształcanie uzupełniałam na kursach wieczorowych.

Rodzice moi posiadali gospodarstwo rolne w którym pracowałam do 23 roku życia.

Do Ludowego Wojska Polskiego zostałam zmobilizowana ~~5~~^{14.V} maja 1944 r., przez R.K.U.Czortków.

W Żytomierzu przydzielono mnie do 2-go Zapasowego Pułku Łączności, który stacjonował w Lewkowie k/Żytomierza.

Tam zdobywałam zasadnicze szkolenie bojowe oraz szkolenie w nadawaniu i odbieraniu telegramów na aparacie Morse, a.

W drugiej połowie sierpnia 1944 r. 2-gi Zapas. Pułk Łączności odtransportowano do Lublina, gdzie w dalszym ciągu odbywałam ćwiczenia bojowe.

Po kilkakrotnych sprawdzianach przewidzianych przez dowództwo w kompanii Morse, a osiągnęłam największą szybkość w nadawaniu liter, stąd też już z początkiem września znalazłam się w pierwszej trójce dziewcząt, które odeszły do jednostki wyruszającej na front.

Jednostką tą był 1-szy Korpus Pancerny, a dziewczętami dwie kuzynki Morozówny, Henryka, Stanisława i ja.

1 Korpus Pancerny stacjonował w Chełmie Lubelskim, tam przydzielono mnie do 6-go Samodzielnego Batalionu Łączności i powierzono mi służbę w telegrafii.

17-go stycznia 1945 r. w godzinach po południowych 1 Korpus wyruszył do zdobytej już Warszawy.

Następna marszruta to Pąk, Krzyż, a stamtąd Miedzyrzecz, Gorzów Wlkp.

Tam 2-ga Armia wraz z przydzielonym jej 1 Korpusem Pancernym przeszła pod rozkazy dowódcy 1 Frontu Ukraińskiego marsz. Koniewa i w związku z nowym zadaniem została przegrupowana nad Nysę Łużycką.

Moim orężem bojowym oprócz karabinu stał się aparat Morse, a.

Praca w tamtym czasie wymagała dużego napięcia nerwowego i umiejętności, wybijając kreski i kropki przekazywałam w zaszyfrowanym tekście ważne operacyjne rozkazy.

Pamiętny dzień 15-go kwietnia 1945 r., gdy w zalanej wodą zimnej ziemi nadawałam całą noc nie kończące się kolumny szyfrów, wiedziałam że nadchodzi czas walki.

O świcie 16-go kwietnia 2-ga Armia rozpoczęła forsowanie Nysy.

Ciężkie walki i ciężkie dni przeszłam pod Budziszynem, gdzie główną rolę odgrywał 1-szy Korpus Pancerny, odpierając nieprzerwanie uderzenia dużych sił czołgów nieprzyjaciela.

Wiele momentów było dramatycznych. Niejednokrotnie oddziały korpusu musiały przebijać się przez otaczający je pierścień wojsk nieprzyjaciela. Lasy kryły w sobie pojedyncze i większe grupy nieprzyjaciela, niejednokrotnie brałam udział w poszukiwaniu takich grup.

Po walkach pod Budziszynem, walkach często obronnych 2-ga Armia wraz z 1 Korpusem Pancernym przeszła przez bardzo trudny teren, wąskie wąwozy i kręte serpentyny nad Łabę, gdzie miała zamknąć drogę wojskom niemieckim zdążającym na zachód w celu poddania się Amerykanom.

9-go maja po kapitulacji Niemiec hitlerowskich wojska nieprzyjaciela nie porzuciły broni na terenie Czechosłowacji.

2-ga Armia nadal prowadziła działania wojenne.

Na czoło wysunął się 1 Korpus Pancerny, 10-go maja wyzwolił miasto Mielnik wchodząc na przedmieścia Pragi Czeskiej.

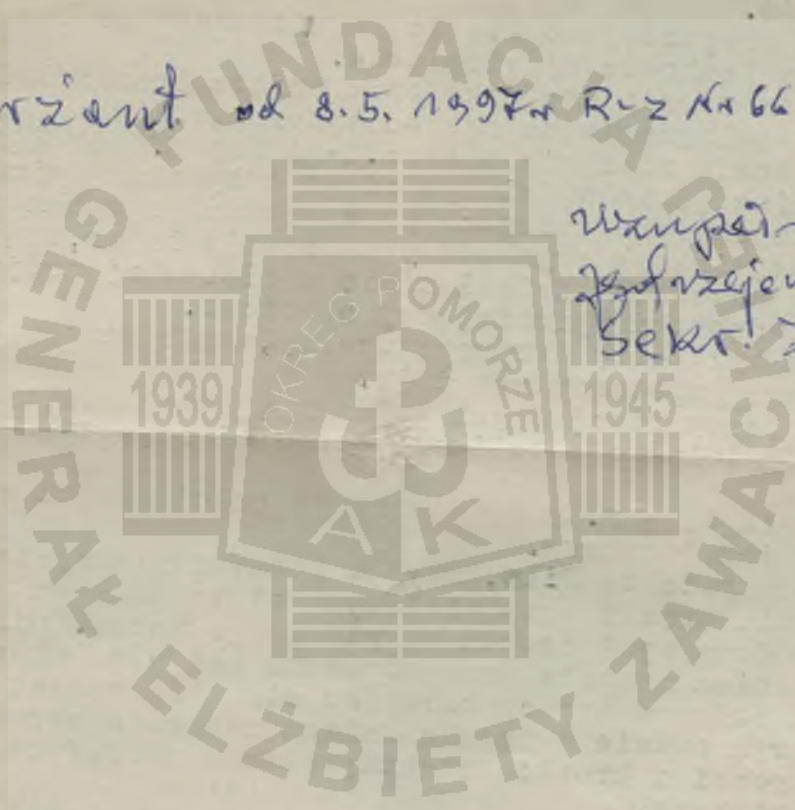
1/1/2

Posiada odznaczenia

- 1 Krzyż kawalerski nad. w 1975r
- 2 Medal brązowy na Bohu Umoty nad. w 1945r
- 3 - " Zyciostwa i Wolności nad. w 1945r
- 4 - " XXX-lecia PRd nad. w 1974r
- 5 Odznaka "Zasłużony Opatrzynnik" nad. w 1975r

Sierżant od 8.5.1997r R-2 Nr 66 WKU Boreg

Wzrost 273.98r
Jędrzejewski
Sekt. Zarządu

Pod Pragę Czeską 2 Armia zakończyła swój szlak bojowy.
 W uznaniu wielkiego męstwa wykazanego w walkach przeciwko Niemcom hitlerowskim Naczelny Dowódca Wojska Polskiego odznaczył 1 Korpus Pancerny Krzyżem Grunwaldu III klasy nadając mu nazwę 1 Korpus Pancerny "Drezdeński". Rada Najwyższa ZSRR odznaczyła 1 Korpus Orderem Czerwonego Sztandaru. W powrocie do kraju 1 Korpus zatrzymał się w Kaliszu. Z początkiem czerwca 1945 r. jednostka ta została przerzucona do Rybnika. Na granicy Czechosłowackiej było trochę niepokoju z powodu Zaolzia. Po ustaleniu ostatecznej granicy w tym miejscu, przeszedłem wraz z korpusem do Gliwic, gdzie do chwili zdemobilizowania to jest do 31 października 1945 r. pełniłem służbę w telegrafii. 19-go października 1945 r. Rozkazem D-cy 1 Korpusu Pancernego W.P. Nr.012 z 10 lipca 1945 r. zostałem odznaczony brązowym medalem zasług. "Na Polu Chwały".
 Zaświadczenie o odznaczeniu Nr.1049.
 Po zdemobilizowaniu starałem się o pracę w charakterze telegrafistki w Dyrekcji P.K.P. Katowice, wiedziałam, że w Kluczborku jest wolne miejsce. Nie przyjęto mnie.
 Na kursie maszynopisania i korespondencji handlowej przygotowałem się do nowej pracy. W marcu 1946 r. przyjęto mnie do 6-go Oddziału Elektrotechniki w Bierutowie.
 W sierpniu 1946 r. wyszedłem za żonę, ze względu na zły stan zdrowia mego męża i polecenie lekarza, aby zamieszkać w okolicy górskiej. Z końcem grudnia 1946 r. osiedliliśmy się w powiecie wałbrzyskim w Michałkowie, otrzymując nieduże gospodarstwo rolne.
 26 listopada 1948 r. zmarł mój mąż inwalida wojenny Pierwszej Dywizji Im. T. Kościuszki, uczestnik walk pod Lenino.
 Po śmierci męża wróciłem do Kluczborka i od 1 stycznia 1950 r. otrzymałem pracę w Opolskim Przedsiębiorstwie Surowców Wtórnych, gdzie pracuję do chwili obecnej na stanowisku prac. umysł. /st. inspekt./
 W 1958 r. ukończyłem roczny kurs ekonomiczny.
 Na przestrzeni lat pracy otrzymałem kilka dyplomów uznaniowych za sumienną i wzorową pracę.
 W roku 1972 otrzymałem Odznakę Przewodnika Socjalistycznej Pracy Nr. Legitymacji 94.
 22 lipca 1974 r. zostałem odznaczony Medalem 30 lecia P. lski Ludowej Nr. 278/7400

Przez kilkanaście lat spełniałem funkcję zakładowego sekretarza Komisji Rozjemczej przy OPSW.
 Dodaje jeszcze, że w latach okupacji niemieckiej byłem kilkakrotnie łapany i wzywany na wyjazd do robót w Rzeszy, zawsze udawało mi się zbiec, raz z jadącego pociągu, za co ojciec mój siedział w więzieniu.

Kluczbork. dnia 9.X.1974 r.

Spittal Crestow

Został odznaczony przez Kom. Woj. Katowice w 1945 r. za odwagę i odwagę w czasie walk dywizyjnej wojny samolotowej z okupantem, typuje K. Spittal Crestow do odznaczenia Medalem Zwycięstwa i Wolności oraz Medalem z Odznaką Honoru i Białą Gwiazdą.

Prinip. Włodkiewicz

1466/WSK

I/4/4 10132
J/1/3

**Schemat relacji o wojennej służbie kobiet-żołnierzy
w I i II Armii Wojska Polskiego
w latach 1939-1945**

Relację można również sporządzić w sposób opisowy uwzględniając punkty schematu, ale nie dzieląc opisu na poszczególne punkty.

I. DANE OSOBOWE

1. Nazwisko / także panieńskie z datą zmiany /, imiona

Spital - Kowicka Orestawa

2. Data i miejsce urodzenia / w przypadku wsi podać powiat /

22. I. 1921 r. Gołków

3. Imiona rodziców, nazwisko panieńskie matki, dane o ich pracy zawodowej i społecznej

*Piotr - Franciszka Boczeks
Posiadali gospodarstwo rolne, na którym pracowali.
Ojciec należał do Stronnictwa Ludowego*

4. Obecny adres składającej relację, nr telefonu

*46-200
Kłuczborki ul*

II. DANE ŚRODOWISKOWE

1. Wykształcenie / nazwy szkół i lata ich ukończenia /

*7 klas szkoły Powiatowej ukończona w 1934 r.
Ukończona również kurs chłopski w 1958 r.*

2. Miejsce zamieszkania przed 1939 rokiem

Gołków

3. Czym zajmowała się przed 1939 rokiem / nauka, praca - jaka ? /

Pracę na roli u rodziców

4. Przynależność do ZHP, PWK, PCK, Związek Młodzieży Wiejskiej, Sodalicia Mariańska

Związek Stronnictwa Polskiego i Sodalicia Mariańska

1/15

III. UDZIAŁ W KAMPANII WRZEŚNIOWEJ 1939 ROKU

Przydział, funkcja, służba wojskowa lub udział w obronie cywilnej, służba sanitarna.

Nie brałem udziału

IV. DANE Z OKRESU LAT 1939-1945

Nauka, praca, udział w konspiracji / jakiej ? /

Arenia Krajowa - Izziwka, pseudonim "Mewa"
Łączność z miastem Kopyscyńce, Czarnobór wsi i Wyssze

1. Kiedy i w jakich okolicznościach znalazła się w ZSRR ? / wywiezienie, aresztowanie, ewakuacja, miejsce pobytu - charakter pracy /

Nie byłam w ZSRR

2. Moja droga do wojska polskiego / mobilizacja, zaciąg ochotniczy /

Mobilizacja w dniu 4. maja 1944 r. w Gostkowie

3. Data rozpoczęcia służby w wojsku i data zdemobilizowania.

Służba w wojsku rozpoczęła w maju 1944 r. - Zdemobilizowana 31 października 1945 r.

4. Nazwy kolejnych jednostek, w których odbywała służbę wojskową

Od maja 1944 r. Drużyna Zapasowy Pułk Łączności ob. Wrocław 1944 r.
Od września 1944 r. Pierwszy Korpus Pancerzy - 6-ty Sam. Batalion Łączności
Korpusa Łódź

5. Jakie wykonywała zadania i jakie zajmowała stanowiska w wojsku

Pełniłam służbę w telegrafii, w stanowisku telegrafistki aparatu Morse'a

6. Jakie przeszła przeszkolenie w wojsku / szkoły, kursy, itp. /

Przenikanie bojowe i kierowanie w uwiadomieniu i odbiorze telegramów na aparacie Morse'a

7. W jakich bitwach brała udział / miejscowość, data, odniesione rany i kontuzje, gdzie i

kiedy ? / 1-szy Włocławski front. Bitwa pod Budziejewem 16.4.1945 r. do 9.5.1945 r.
Po kapitulacji Niemiec hitlerowskich, 1 Korpus Pancerzy 10 maja 1945 operował w okolicy Między
przełazem Prągi Wrocław, gdzie brałem udział

8. Stopień wojskowy w chwili demobilizacji i obecnie / data /

Porucznik - Telegrafista - sierżant 8.05.1997 r.

9. Odznaczenia bojowe, państwowe i społeczne

Braźny medal zasłużony "Na Polu Chwały"
Krzysztof Kawalerski Orderem Odrodzenia Polski - Medal Zwycięstwa i Wolności
Medal 30-lecia Polski Ludowej - Orderem Honoru, Zasłużonemu Opoleczycowi

V. ŻYCIORYS POWOJENNY

1. Dalsze kształcenie się. Warunki rodzinne. Praca zawodowa i działalność społeczna. Wpływ służby wojskowej na życie powojenne.

Zabawa kształcenie w okresie wojennym było trudne. W 1946 r. ukończyłem kurs kursy napisania i korespondencji handlowej. Od czerwca do grudnia 1946 pracowałem w G-typie Ośrodka Elektrotechnicznego jako maszynista w Błusławcu.

Z powodu tego stanu zdrowia mojego męża, osiedliśmy się w powiecie wóbrzeskim zajmując się gospodarką rolniczą (zob. XI) 1946 r. zamieszkałem w m. g.

Z uwagi na ciężki stan zdrowia przemieściłem się do Kłobucka, gdzie od stycznia 1950 r. stryżmian przez w Opolekiem Przemysłowym (wówczas w Kłobucku, na stanowisku prac. umyśl. (St. Inspektor elektryczny)

W 1958 r. ukończyłem roczny kurs chemiczny (studium)

w Opolekiem Przem. Ser. Włosa. Pracowałem 31 lat. Przez okres 6-ciu latm byłam kierownikiem w Szyknie Akcyjnym Spółdzielni w Kłobucku. Kilka lat byłam kierownikiem funkcji zakładowego sekretarza Komisji Rozprawy przy Opolekiem Przem. Ser. Włosa. W tym czasie rodzinnie skłamałem, bez wynagrodzenia, wychowałem siostrę, która ukończyła filologię angielską i pracuje w Studium Szkoła Obcych w Politechnice Krakowskiej. W tym czasie przyszedł mój syn Sierżant wojenny m. m. m. z wojny, Francuzem i z tymczasem jako zwykły obywatel.

2. Z jakimi trudnościami życiowymi borykała się po wyjściu z wojska.

Przyjeżdżając do Kłobucka stanem się o pracę telegrafistki w PKP. Dyktantem Telegrafisty byłam. Później wolnego czasu nie było w Kłobucku nie zatrudniłem męża.

W 1950 r. w Kłobucku było jeszcze obłąki walnych mieszkań, niebezpiecznym było nie przychodzić mi mieszkanie. Wówczas przy moim. Po rozrywce. Wówczas przyjechałem mi mieszkanie na stryżmian. Ściągnęłam z siebie, zimno. Mieszkałem tam 20 lat. Po aeryacji z trudem udało się stryżmian mieszkanie opłokidore.

3. Obecne źródło utrzymania / emerytura, renta z ogólnego stanu zdrowia, renta inwalidy wojennego, renta rolna, renta wdowia, proszę uwzględnić grupy inwalidztwa /

Emerytura - grupa inwalidztwa druga. Korespondentem byłam z emerytury.

4. Obecny stan zdrowia

reumatyzm

Po zawałcie serca, po operacji odcu (wzrost ostrości)

5. Z jakiego rodzaju służby zdrowia korzystała

Przychodnia Rejonowa Sprężystyżew

I/1/7

6. Czy była represjonowana po wojnie / sama autorka lub jej rodzina, aresztowania, śledztwo, okoliczności, data, miejsce /

Nie było

7. Krótka charakterystyka najbliższej rodziny, jej losy wojenne, a także szczególniejsze sytuacje życiowe rodziców, rodzeństwa, męża, dzieci - ich wykształcenie, zawody, zajmowane stanowiska.

Resztę mi żyje. Z rodziców jestem brat i trzy siostry byli męczennikami chrześcijańskimi braci zajmowali się rolnictwem. Jedną z siostrz zastąpiła kochanka zamieszkała wraz z 14-letnim synem i 6-letnią córką przez kandydatów ubiegających

Z chrześcijańskich rolników pozostałem ja i starsza siostra (100-letnia) Moją matką Stefka Spittal w ramach pomocy w sprawie prośb Leona i Dymytrij podległ mi, natomiast Kłosański odwrócił się od pomocy i przeszedł do służby w wojsku z Niemcami w jej imieniu

Pożądane załączenie:

- dokumentów, wspomnień i fotografii dotyczących okresów przedwojennego, kampanii wrześniowej oraz okresu wojennego.
- wykazu książek i artykułów, w których wzmiankuje się o służbie wojskowej autorki i o jej formacji.

Dolaczy do bitwy pod Budkiszynem autor Kazimierz Kozłowski

Czytelny podpis

Spittal Dorothea

Data 24. IV 1998

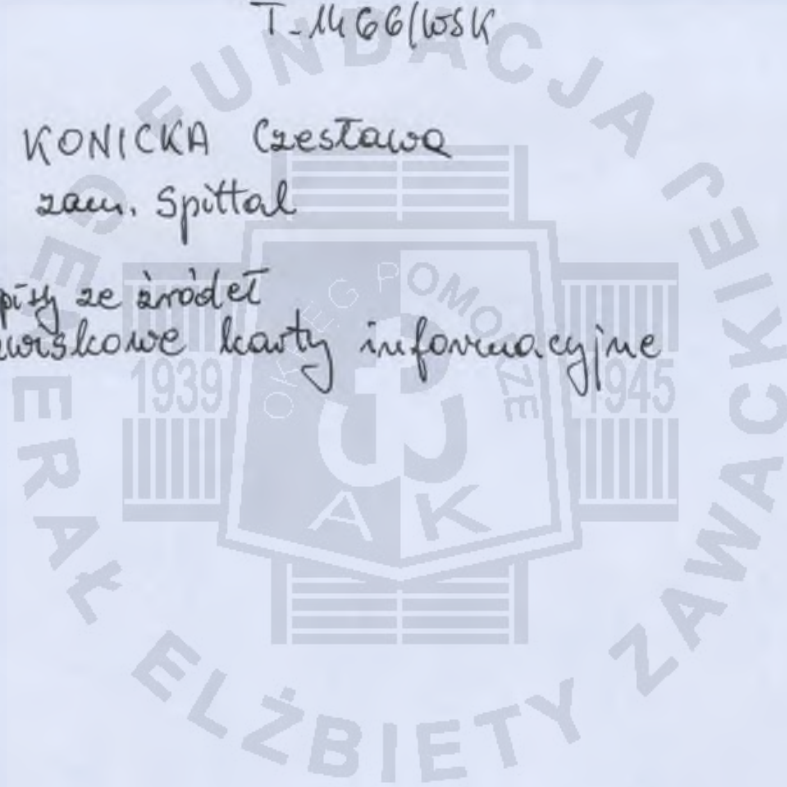
Uwaga
dotyczące wspomnień 100 98, 1/7

T-1466(wsk)

LWP

KONICKA Czesława
zam. Spittal

Wypisy ze źródeł
V Nazwiskowe karty informacyjne

1
1 fot.

1466/WSK

ZSRR-LWP

KONICKA Czesława

SPITTAL é KONICKA Czesława
z d. Konicka

Zródka informacji

Relacja własna
relacja z 1974r.

Złożono:
Archiwum Pomorskie Ak.
87-100 Toruń ul. W.Garbary 2

I.Król/98
10/32

adres: 46-200 Kluczbork
woj. opolskie

1466/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI - KONICKA CZESŁAWA
zam. SPITTAL

I/1. Relacja 46

I/2. Materiały uzupełniające relację

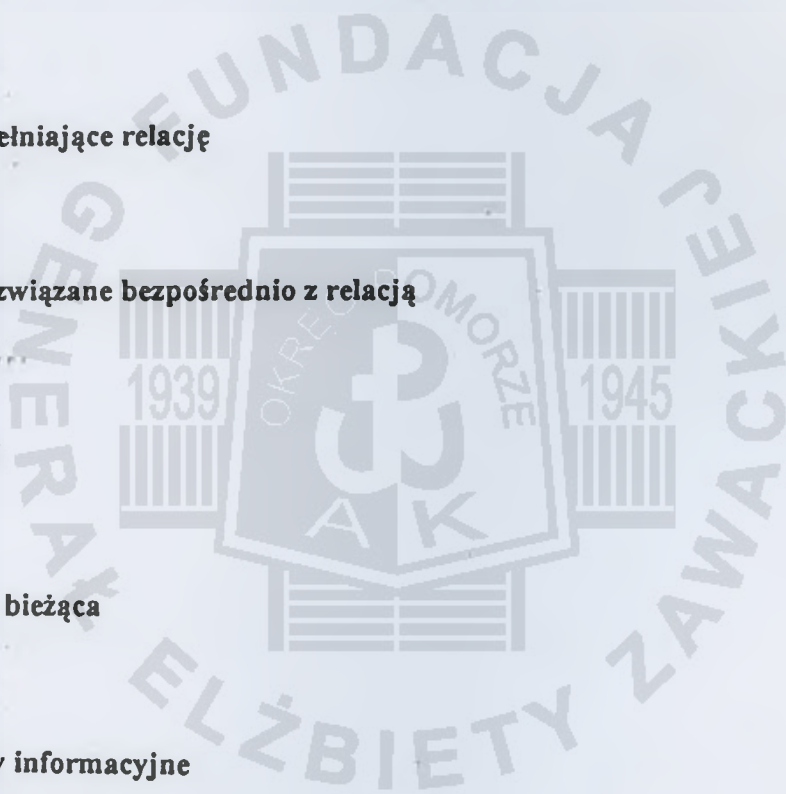
II. Dokumenty nie związane bezpośrednio z relacją

III. Inne dokumenty

IV. Korespondencja bieżąca

V. Nazwiskowe karty informacyjne

VI. Fotografie 1. zdj. grupowe w mundur.

KONICKA Czesława

STRZEGOMSKIE ZAKŁADY
WYROBÓW PAPIEROWYCH
"UNIPAP" Spółka z o.o.
59-220 Legnica, Jaworzyńska 17/19

TECZKA DO AKT

SWW 1824-331

ZN-96/1

